

Blir friskere i fjøset

I Bodø får pasienter med psykiske lidelser være med i stell og omsorg av dyr som ledd i behandlingen.

– Fra starten i 1902 og frem til midten av 1980-tallet benyttet det psykiatriske sykehuset i Bodø det tilhørende gårdsbruket som en del av aktivitetstilbudet, forteller Knut Kjerpeseth, psykiater og avdelingsoverlege ved Psykisk helse- og rusklinikken, Nordlandsykehuset i Bodø

Gårdsdriften var ikke definert som terapi, men pasientene ved langtidsavdelingen ble tilbudt gårdsaktivitet. På den måten holdt de seg fysisk aktive. Arbeidsterapi besto på den tiden i å være i fjøset, være med på slåttene og ellers delta i alt som var knyttet til gårdsdrift. Sykehuset var selvforsynt med kjøtt, melk og grønnsaker.

Fra midten av 1980-tallet og frem til i dag har driften vært i regi av Nordland fylkeskommune, og gårdsbruket har i mange år vært truet med nedleggelse. Nylig overtok en gruppe privatpersoner driften av gården, og stell og omsorg for kyrne er nå blitt en del av behandlingen ved sykehuset.

Psykiater og bonde

Som barn drømte Kjerpeseth om å bli bonde, men da interessen for medisinen ble vekket, var det psykiater han ble. Bondedrommen har allikevel blitt realisert siden han nå har 21 egne dyr i fjøset ved sykehuset. Fra kontoret hans er det 100 meter til fjøset. Hver morgen klokken 0630 stiller han her for å stelle kuene før psykiaterjobben venter klokken 0800.

– Vi overtok 63 kyr, og nå er vi oppe i over 80. Men målet er betydelig høyere. Når økonomien blir bedre, har vi snakket om å ha andre dyr også, som høns og sauer. Enkelte synes nok at kyrne er store og trives best med å stelle de små kalvene vi nå har 20 av, sier han.

Føler mestring

– Kyr er sosiale dyr som liker kontakt. Spesielt viser kalvene at de setter stor pris på oppmerksomhet. Flere med spiseforstyrrelser er blant dem som steller kyrne. De får tankene vekk fra hvorfor de er innlagt og hva de sliter med, og de gir uttrykk for at de blir glade av å være sammen med dyrene, sier Kjerpeseth.

– Mange av våre pasienter takler ikke å være ute og i jobb sammen med andre på grunn av sosial angst, men å gå i fjøset og stelle dyrene klarer de fint. De føler at de er viktig for noen og at de mestrer noe.

– Vi venter 39 kalvinger i høst og det krever ekstra foring. Noen av kyrne som venter kalving står på båsen og trenger å bli striglet og børstet. Det er mye som skal gjøres, og kyrne viser tydelig at de liker å bli tatt vare

FJØSTERAPI: Miljøterapeut Grete Voie (t.v.) og psykiaterne Hedda Soløy-Nilsen og Knut Kjerpeseth på besøk i fjøset. Foto: Tonje Ravneberg Firing

på. De blir for det meste foret med brød. Det liker de så godt at de kommer springende og rautende når vi kommer med maten. Vi har avtale med en baker i nærheten som leverer brød som ellers ville blitt kastet, forteller Kjerpeseth.

Livskvalitet

Hedda Soløy-Nilsen er overlege ved Enhet for psykoser. Hun bekrefter det Kjerpeseth

jeg ser gir pasientene mening, opplevelse av mestring, og å være til nytte, samt at de har noe ekstra å stå opp til, sier Soløy-Nilsen.

– Noen synes det er vanskelig å være sosiale med andre mennesker, derfor kan kontakt med dyr være viktig for dem. Kontakten med dyr gir økt livskvalitet og mening i hverdagen for mange av våre innlagte pasienter og er hyggelig å holde på med. Vi tilbyr også tur- og treningsaktiviteter, men det passer ikke for alle.

Soløy-Nilsen tror de er det eneste psykiatriske sykehuset i landet som har et slikt terapitilbud og berømmer Knut Kjerpeseth for det han har fått til. – Han er en tusenkunstner som ser muligheter der andre ser begrensinger.

Enhet for psykoser har sendt søknad til Helse Nord om å få formell regional funksjon. – Vi er spente på svaret som vi er forespeilet å få nå i høst, sier hun.

Det finnes ingen tilsvarende avdeling i Nord-Norge. I praksis fungerer avdelingen som regional enhet, da den tar inn pasienter fra hele landsdelen, både Nordland, Troms og Finnmark.

Lisbet T. Kongsvik

lisbet.kongsvik@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

«Kontakten med dyr gir pasientene økt livskvalitet og mening i hverdagen»

Hedda Soløy-Nilsen

sier og påpeker at fjøsaktiviteten kommer i tillegg til den behandlingen pasientene allerede får.

– Vi driver standard psykosebehandling. Dette kommer som et ekstra miljøtiltak som